

Evropski varuh človekovih pravic - letno poročilo 2003

Resolucija Evropskega parlamenta o letnem poročilu o delu Evropskega varuha človekovih pravic za leto 2003 (2004/2091(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju letnega poročila o delu Evropskega varuha človekovih pravic za leto 2003,
 - ob upoštevanju člena 195 Pogodbe ES,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 17. novembra 1993 o demokraciji, preglednosti in subsidiarnosti in medinstitucionalnem sporazumu o postopkih za izvajanje načela subsidiarnosti; pravil in splošnih pogojev, ki urejajo opravljanje funkcije varuha človekovih pravic¹; ureditev za postopke pravnega odbora v skladu s členom 189b Pogodbe ES in še posebej njenega dela o pravilih in splošnih pogojih, ki urejajo opravljanje funkcije varuha človekovih pravic,
 - ob upoštevanju svojega Sklepa 94/262/ESPJ, ES, Euratom z dne 9. marca 1994 o pravilih in splošnih pogojih, ki urejajo opravljanje funkcije varuha človekovih pravic², in še posebej člena 3(8) tega sklepa,
 - ob upoštevanju člena 43 Listine o temeljnih pravicah Evropske unije,
 - ob upoštevanju členov 112(1) in 195(2) svojega Poslovnika,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za peticije (A6-0030/2004),
- A. ker je Listina o temeljnih pravicah sestavni del Pogodbe o Ustavi za Evropo, ki so jo voditelji držav ali vlad in ministri za zunanje zadeve 25 držav članic Evropske unije podpisali v Rimu dne 29. oktobra 2004,
- B. ker člen 41 (pravica do dobrega upravljanja), poglavje V (državlanske pravice), Listine določa, da ima vsaka oseba pravico, da institucije in organi Unije njegove ali njene zadeve obravnavajo nepristransko, pravično in v razumnem roku,
- C. ker člen 42 (pravica dostopa do dokumentov) Listine določa, da ima vsak državljan Unije in fizična ali pravna oseba s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic pravico dostopa do dokumentov institucij in organov Unije,
- D. ker člen 43 (varuh človekovih pravic) Listine določa: "vsak državljan Unije ali vsaka fizična ali pravna oseba, ki prebiva ali ima registriran sedež v eni izmed držav članic Unije, se lahko obrne na varuha človekovih pravic v zvezi z nepravilnostmi v dejanjih institucij in organov Skupnosti, z izjemo Sodišča Evropskih skupnosti in Sodišča prve stopnje, kadar delujeta v svoji pravosodni funkciji",

¹ UL C 329, 6.12.1993, str. 132.

² UL L 113, 4.5.1994, str. 15.

- E. ker je bilo letno poročilo varuha človekovih pravic dne 19. aprila 2004 formalno predstavljeno predsedniku Evropskega parlamenta in je varuh človekovih pravic g. Nikiforos Diamandouros dne 26. aprila 2004 poročilo predstavil Odboru za peticije,
- F. ker je varuh človekovih pravic leta 2003 prejel bistveno povečano število pritožb, nadaljnje povečanje pa se pričakuje tudi po nedavni širitvi,
- G. ker je število pritožb varuhu človekovih pravic, v katerih so državljani opravičevali razloge za potrebo po večji odprtosti in preglednosti delovanja evropskih institucij, potrebno obravnavati s spoštovanjem do demokratične odgovornosti Unije,
- H. ker letno poročilo navaja posamezne primere, v katerih niso bile ugotovljene nepravilnosti, v katerih so se evropske oblasti po seznanitvi s pritožbo strinjale, da bodo ravnale po priporočilih varuha človekovih pravic, ali pa je bila dosežena prijateljska rešitev, toda tudi opozarja na število pritožb, ki jih je varuh človekovih pravic moral zaključiti s kritično pripombo,
- I. ker je bil varuh človekovih pravic proaktivno dejaven tudi s preiskavami na lastno pobudo,
- J. ker je Evropski parlament¹ v svoji resoluciji z dne 6. septembra 2001 o posebnem poročilu Evropskega varuha človekovih pravic Evropskemu parlamentu na podlagi preiskave na lastno pobudo o obstoju in javnem dostopu do kodeksa dobrega ravnanja javnih uslužbencev v različnih institucijah in organih Skupnosti izrazil svojo soglasno podporo kodeksu dobrega ravnanja javnih uslužbencev, ki ga je v posebnem poročilu aprila 2000 predlagal varuh človekovih pravic; in ker Komisija ni sprejela kodeksa,
- K. ker Pogodba o Ustavi za Evropo vsebuje pravno podlago za prihodnji zakon o dobrem upravljanju,
- L. ker je varuh človekovih pravic v prispevku k Ustavi dne 23. januarja 2003 izjavil, da "zamenjava Pogodbe z Ustavo, še posebej z Ustavo, ki vključuje temeljne pravice, zahteva temeljit razmislek o vlogi varuha Pogodbe",
- M. ker je varuh človekovih pravic že v svojem sklepu o pritožbi 995/98/OV poudaril, da medtem, ko ima Komisija neomejena pooblastila v zvezi s postopkom za ugotavljanje kršitev, so le-ta vendarle "podvržena pravnim omejitvam, vzpostavljenim s sodno prakso Sodišča, ki na primer zahteva, da upravni organi delujejo dosledno in v dobri veri, se izogibajo diskriminaciji, izpolnjujejo načela sorazmernosti, enakosti in legitimnih pričakovanj ter spoštujejo človekove pravice in temeljne svoboščine",
- N. ker je Evropski parlament že decembra 1999 prejel zahtevo Evropskega varuha človekovih pravic, katere namen je bil spremeniti določbe Statuta varuha človekovih pravic v zvezi z njegovo pravico do dostopa do dokumentov in zaslišanja prič; ker ne glede na to, da je Evropski parlament priporočil, da se te določbe spremenijo, le-te še vedno niso spremenjene zaradi pomislekov Komisije in Sveta,
- O. ker je varuh človekovih pravic, obžalujoč negativna stališča glede predloga, dne 17. decembra 2002 v pismu predsedniku Evropskega parlamenta predlagal, da službe varuha

¹ UL C 72 E, 21.3.2002, str. 331.

človekovih pravic in Evropskega parlamenta skupno preučijo vprašanje revizije Statuta varuha človekovih pravic,

- P. ker letno poročilo kaže prizadevanja varuha človekovih pravic, da nadaljuje z vzpostavljanjem mreže nacionalnih in regionalnih varuhov človekovih pravic, s posebnim poudarkom na državah pristopnicah,
- Q. ker letno poročilo navaja, da sta si oba, bivši varuh človekovih pravic g. Jacob Söderman in sedanji varuh človekovih pravic g. Nikiforos Diamandouros, prizadevala, da se v Ustavi izrecno prizna vloga varuhov človekovih pravic in drugih izvensodnih sredstev,
1. odobri letno poročilo za leto 2003, ki ga je predložil Evropski varuh človekovih pravic in ki predstavlja obsežen pregled izvedenih dejavnosti v letu 2003 ter opis obravnavanih primerov;
 2. čestita prvemu varuhu človekovih pravic g. Jacobu Södermanu ob izteku njegovega uspešnega mandata, polnega izzivov, dne 31. marca 2003; v času sedem in pol letnega mandata je popolnoma utrdil temelje institucije in pomagal odpraviti krivice več kot 11.000 državljanom;
 3. pohvali prizadevanja g. Nikiforosa Diamandourosa, ki je od začetka svojega mandata aprila 2003 uspešno sledil ciljem povečanja učinkovitosti Urada Evropskega varuha človekovih pravic in spodbujal dobro javno upravo, spoštovanje pravne države in spoštovanje človekovih pravic;
 4. vidi vlogo varuha človekovih pravic v povečanju odprtosti in odgovornosti v postopkih odločanja in v upravi Evropske unije, ki je bistveni prispevek k takšni Uniji, kjer se resnično odloča "kar se da odkrito in na način, ki je državljanom blizu", kot to zahteva člen 1(2) Pogodbe Evropske unije;
 5. priznava prizadevanja varuha človekovih pravic v smeri javne prepoznavnosti njegove institucije in da z razdeljevanjem gradiva, obiski v državah članicah in konferencami obvešča državljanke o njihovih pravicah;
 6. ugotavlja, da se je Komisija pozitivno odzvala na predlog varuha človekovih pravic, naj redno obvešča kandidate za podpore in subvencije ter prejemnike le-teh o možnosti pritožbe glede nepravilnosti;
 7. ugotavlja precejšnje povečanje števila pritožb, kar poudarja uspeh varuha človekovih pravic, saj je pri državljanih, ki so v stiku z institucijami EU, povečal zavedanje o njihovih pravicah v zvezi s tem;
 8. ugotavlja pa, da javnost še vedno ni povsem seznanjena z natančnimi pristojnostmi varuha človekovih pravic, saj okrog 75 % pritožb ni spadalo v okvir njegove pristojnosti; toda z zadovoljstvom ugotavlja, da varuh človekovih pravic v teh primerih poskuša pomagati pritožniku tako, da ga napoti na druge organe, še posebej na Odbor za peticije ali nacionalne in lokalne varuhe človekovih pravic, hkrati pa nenehno poudarja, kako pomembno je, da so državljanje ustrezno obveščeni na različne zgoraj omenjene načine;
 9. z zadovoljstvom ugotavlja, da so evropske oblasti v mnogih primerih, ko so se seznanile z določenim primerom, ukrepale v smeri ureditve problema, medtem ko je v drugih primerih

večkrat bila dosežena tudi prijateljska rešitev; še naprej poziva ustrezne oblasti EU, da se ravnajo po osnutkih priporočil varuha človekovih pravic, ki sledijo preiskavi, tako razjasnijo primere nepravilnosti ter da sledijo kritičnim pripombam varuha človekovih pravic, da bi preprečile podobne primere nepravilnosti v prihodnje;

10. z zadovoljstvom ugotavlja, da je varuh človekovih pravic v štirih primerih uspešno posredoval in dosegel prijateljsko rešitev, saj je ponudil pozitivno rešitev, ki je zadovoljila obe strani, in da je bilo nadaljnjih sedem primerov ob koncu leta v obravnavi za doseg prijateljskih rešitev;
11. ugotavlja, da je varuh človekovih pravic institucijam, še posebej Svetu, v zvezi s pritožbami o težavah pri dostopu do dokumentov tako kot leta 2003 podal kritično pripombo; opozarja, da se je Odbor za peticije ukvarjal s tem problemom v poročilu v zvezi s pritožbo NVO "Statewatch" in da se je Svet v zvezi s tem zavezal, da bo v prihodnje spoštoval pravila o dostopu do dokumentov;
12. poziva vse institucije in organe EU, da v duhu - da je dostop do dokumentov evropskih institucij in organov v skladu s členom 42 Listine o temeljnih pravicah osnovna pravica ter z iskrenim ciljem, da se odločitve sprejemajo čim pregledneje in čim bližje državljanom - v celoti izvajajo Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1049/2001 z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije¹; poudarja, da morajo institucije in organi EU, še preden morebiti uporabijo določbe o odstopanju od načela prostega dostopa, posebej skrbno in primer za primerom preučiti vsako zahtevo;
13. pozdravlja odločitev varuha človekovih pravic o javnem dostopu do dnevnih redov in zapisnikov Predsedstva po zaključku dela Evropske konvencije; čeprav se Uredba (ES) št. 1049/2001 o dostopu do dokumentov ne uporablja za ta primer, pa varuh človekovih pravic uspešno zagotavlja spoštovanje načela dobrega upravljanja;
14. opozarja na svojo resolucijo z dne 14. marca 2003 o izvajanju Uredbe (ES) št. 1049/2001², v kateri izraža obžalovanje, da Komisija še nadalje prikriva ves postopek za ugotavljanje kršitev, vključno s korespondenco med Komisijo in državami članicami, pred parlamentarnim nadzorom v škodo učinkovitosti prava Skupnosti;
15. podpira poziv Komisiji, da pripravi predloge sprememb Uredbe (ES) št. 1049/2001, še posebej kar zadeva dostop do zakonodajnih dokumentov;
16. ugotavlja, da so se, tako kot v letu 2003, številne pritožbe nanašale na pomanjkanje odprtosti in preglednosti razpisov institucij za zaposlovanje, na področju, ki mu je varuh človekovih pravic več let namenjal veliko prednost, saj v zvezi z razpisi za zaposlovanje veliko državljanov pride v stik z institucijami; ugotavlja, da so nekaterim pritožbam sledile kritične pripombe varuha človekovih pravic;
17. z zadovoljstvom ugotavlja, da se je Svet po dveh pritožbah, vloženi pri varuhu človekovih pravic, odločil slediti priporočilu varuha človekovih pravic in kandidatom v njihovem izbirnem postopku za zaposlitev omogočil dostop do njihovih ocenjenih testov; ta način naj postane praksa tudi v Parlamentu in Komisiji;

¹ UL L 145, 31.5.2001, str. 43.

² UL C 47 E, 27.2.2003, str. 483.

18. poziva EPSO (Evropski urad za izbor osebja), medinstitucionalni organ, ki bo v prihodnosti organiziral večino izbirnih postopkov za zaposlitev v institucijah EU, da spoštuje pravila in prakso v zvezi z odprtostjo in preglednostjo postopkov razpisov za zaposlovanje, ki so bila dosežena v preteklih letih, večinoma zahvaljujoč pritožbam varuhu človekovih pravic in priporočilom varuha človekovih pravic;
19. ugotavlja, da se številne pritožbe, ki so jim sledile kritične pripombe varuha človekovih pravic, nanašajo na zamude pri odgovarjanju, neodgovarjanje ter na nezadovoljive ali nevljudne odgovore; zato opominja institucije in organe, da je primerna in pravilna komunikacija z državljani v njihovem lastnem interesu;
20. z zadovoljstvom ugotavlja, da je bilo v letu 2003 sproženih pet preiskav na lastno pobudo, ena od teh v zvezi z integracijo invalidnih oseb, za zagotovitev, da invalidne osebe niso diskriminirane v odnosih z evropskimi institucijami, v skladu s členom 26 Listine o temeljnih pravicah Evropske unije;
21. opozarja, da je Parlament sprejel zgoraj omenjeno resolucijo o kodeksu dobrega ravnanja javnih uslužbencev za institucije in organe EU in da je po tem večkrat vztrajal na tem, da morajo ta kodeks upoštevati vse institucije in organi; obžaluje, da Komisija doslej ni povsem sprejela in uporabila kodeksa;
22. opozarja, da se je ga. De Palacio, podpredsednica Komisije, 25. septembra 2003, ko je razpravljala o letnem poročilu varuha človekovih pravic za leto 2002, sklicevala na dejstvo, da osnutek Ustave za Evropo vsebuje pravno podlago za prihodnji zakon o dobrem upravljanju, ki bi bil obvezen za vse institucije in organe Unije; se strinja z varuhom človekovih pravic, da bi Komisija morala začeti s pripravljanim delom za sprejem takega zakona;
23. poziva varuha človekovih pravic, da do začetka izvajanja zakona o dobrem upravljanju sodeluje z Odborom za peticije v smeri nadaljnjega razvoja meril o primernem ravnanju javnih uslužbencev v zvezi s postopkom ugotavljanja kršitev, vzpostavljenim s sklepom varuha človekovih pravic o pritožbi 995/98/OV, in zagotavljanja, da Komisija izvaja ta merila;
24. meni, da bi moral varuh človekovih pravic imeti neomejen dostop do dokumentov v zvezi s svojo preiskavo; ugotavlja, da je preteklo že šest let od tedaj, ko je varuh človekovih pravic predlagal spremembe člena 3(2) Statuta varuha človekovih pravic o dostopu do dokumentov in zaslišanju prič, na podlagi katerega je Evropski parlament 6. septembra 2001¹ sprejel resolucijo; obžaluje, da kvalificirana večina v Svetu ni podprla te resolucije²;
25. podpira potrebo, da se v luči razvoja zadnjih desetih let pregleda Statut varuha človekovih pravic, sprejet 9. marca 1994, vključno s preiskovalnimi pooblastili Evropskega urada za boj proti goljufigam (OLAF) in sprejetjem Uredbe (ES) št. 1049/2001 o dostopu do dokumentov, kot je v pismu predsedniku Patu Coxu 17. decembra 2002 predlagal g. Jacob Söderman;
26. priznava dobre delovne odnose med Uradom varuha človekovih pravic in Odborom za peticije, vključno s postopkom medsebojnega odstopa primerov, ko je to primerno, zaradi

¹ UL C 72 E, 21.3.2002, str. 336.

² Opomba Sveta 14782/02 OMBUDS 29 z dne 26. novembra 2002.

česar se je šest pritožb posredovalo neposredno na odbor, 142 nadaljnjim pritožnikom pa je bilo svetovano, da vložijo peticijo;

27. pohvali varuhovo vzpostavljanje mreže nacionalnih in lokalnih varuhov človekovih pravic in ostalih organov, katerim se odstopijo pritožbe, ki ne spadajo v okvir pristojnosti varuha človekovih pravic; meni, da bi za Odbor za peticije bilo koristno, če bi imel dostop do te mreže, in da bi si v sodelovanju z Uradom varuha človekovih pravic ustvaril podobno mrežo odborov za peticije;
28. vzpodbuja varuha človekovih pravic, da si v sodelovanju z nacionalnimi in regionalnimi varuhi človekovih pravic nadalje prizadeva vzpostaviti celovit in učinkovit sistem izvensodnih sredstev, ki bo služil evropskim državljanom, ki menijo, da so bile kršene njihove pravice po evropskem pravu;
29. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo in poročilo Odbora za peticije posreduje Komisiji, Svetu, Evropskemu varuhu človekovih pravic, vladam in parlamentom držav članic ter varuhom človekovih pravic ali enakovrednim organom v državah članicah.